

การศึกษาเชิงอภิमानการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนภาคเหนือของประเทศไทย

Meta-analysis of people's participation in community forest management in Northern Thailand

ปัญจพร คำโย* และ สุมัย หมายหมั่น²

¹สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดแพร่ 54140

²สาขาวิชาเกษตรป่าไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดแพร่ 54140

*Corresponding author: E-mail: punchaporn2525@gmail.com

รับต้นฉบับ 13 พ.ย. 2560

รับลงพิมพ์ 18 ธ.ค. 2560

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรป่าไม้ลดลงอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดการส่งเสริมให้มีการจัดการ “ป่าชุมชน” โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทำให้งานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมีผู้ทำวิจัยจำนวนมาก ทำให้ผลการวิจัยมีความหลากหลาย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนและวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะงานวิจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพงานวิจัยของงานวิจัย โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงอภิमान จากงานวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาและรายงานการวิจัยของกรมป่าไม้ ในช่วงปี พ.ศ.2536 – 2558 จำนวน 35 เล่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า ปีที่ทำวิจัยมากที่สุดคือ 2543, 2545 และ 2546 สถาบันการศึกษาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ สาขาส่งเสริมการเกษตร พบปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมจากเล่มงานวิจัย จำนวน 21 ปัจจัย โดยมีปัจจัยที่พบมากที่สุด คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับการฝึกอบรม การใช้ประโยชน์จากป่า และพบว่าตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพงานวิจัย จำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ, จำนวนตัวแปรที่ศึกษา, จำนวนสมมติฐาน, ความตระหนักในความสำคัญของป่า, สาขาที่ทำวิจัยและแนวคิดนโยบายสาธารณะ ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนในอนาคต ทั้งการออกแบบการวิจัยที่เหมาะสมจากตัวแปรที่สัมพันธ์กับคุณภาพงานวิจัย และตัวแปรที่เหมาะสมในการนำมาหาความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การจัดการป่าชุมชน การอภิमान

ABSTRACT

Due to environmental crisis, forest resource has been greatly reduced continuously. This leads to the emergence of sustainable development plan focusing on people's participation. People are motivated to participate in sustainable management of community forest. So, there were many research publications on people's participation in community forest management with various research results. The objectives of this research were to 1) analyze the research

characteristics in order to study factors related to participation in community management, and 2) analyze the research characteristics related to quality level of the research. Meta-analysis method was used for synthesizing 35 theses conducting in graduate level as well as research reports of Royal Forest Department during 1993 – 2015. The data was analyzed by using descriptive statistics such as *frequency* distribution and *percentages*. Inferential statistics such as stepwise multiple regression analysis was used in the data analysis as well. The research findings revealed mostly research publications were published in 2000, 2002 and 2003 respectively. Kasetsart University was the leading institute that produced most research publications. The leading producer of research publications related to community forest management was the Department of Agricultural extension. It was found that there were 21 factors related to people participation that included being group members, having knowledge about community forest, obtaining information, attending the training, and utilizing forest products. Moreover, 6 research characteristics related to quality level of the research were found that included the consideration of benefits, the number of variables in research, the number of research hypotheses, the awareness of the importance of forest, research field and the concepts of public policy. The research findings were useful for designing further research on participation in community management by using lists of variables related to research quality and suitable variables related to people's participation.

Keywords: participation, community forest management, meta-analysis

บทนำ

สภาพบริบทการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้สภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยมีการปรับเปลี่ยน โดยเฉพาะในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนบริบทของการเมืองที่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างการเมือง โดยส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จากประชาชนในทุกระดับ อันเป็นผลจากบริบทโลกที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการเมือง (Decentralization) บริบทของเศรษฐกิจก็ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจโดย มุ่งเน้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ และการแข่งขันกับต่างประเทศ บริบททางสังคมก็มุ่งเน้นการพัฒนาทางการศึกษา การกระจายรายได้ แก้ปัญหาความยากจน และส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อันเป็นผลจากบริบทโลกที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรโลกให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) การเปลี่ยนแปลงส่งผลให้เกิดปัญหา ได้แก่ การ

ขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างจำกัดไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ไม่สมดุลและทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรุนแรง เช่น การลักลอบตัดไม้ การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ การล่าสัตว์ที่ผิดกฎหมายเพื่อนำมาขาย เป็นต้น ซึ่งปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติขึ้นขึ้นข้อเท็จจริงได้จากข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ในแต่ละปีที่มีอัตราส่วนลดลงอย่างมากในช่วงปี พ.ศ. 2525 – 2541 จากข้อมูลปี พ.ศ. 2516 ที่มีพื้นที่ป่าไม้ 221,707 ตร.กม. ปี พ.ศ. 2525 มีพื้นที่ป่าไม้ 156,600 ตร.กม. ปี พ.ศ. 2541 มีพื้นที่ลดลงเหลือเพียง 129,722 ตร.กม. ปี 2551 มีพื้นที่ป่าไม้ 171,585.65 ตร.กม. ปี 2556 มีพื้นที่ป่าไม้ 163,391.26 ตร.กม. ปี 2557 มีพื้นที่ป่าไม้ 163,656.64 ตร.กม. และปี 2559 มีพื้นที่ป่าไม้ 163,479.63 ตร.กม. (สำนักงานแผนงานและสารสนเทศ กรมป่าไม้, 2559)

จากปัญหาดังกล่าวได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยเริ่มกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างชัดเจน ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้เริ่มแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน”

จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศไทยไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้วยเหตุนี้แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนจึงเกิดขึ้น ซึ่ง “ป่าชุมชน” เป็นรูปแบบของการจัดการป่าไม้ที่นำเอาความต้องการพึงพิงป่าของประชาชน มาเป็นวัตถุประสงค์ในการจัดการและให้ประชาชนผู้ได้รับประโยชน์จากป่า เป็นผู้กำหนดแผนการและควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อผลประโยชน์ต่อเมืองอย่างสม่ำเสมอตามความต้องการของชุมชน จึงได้สรุปหลักการที่สำคัญของป่าชุมชนไว้ 4 ประการ คือ ประการแรก เป็นการจัดการเพื่อรักษาไว้ซึ่งระบบนิเวศวิทยาของชุมชนและของประเทศโดยรวม ประการที่สอง เพื่อตอบสนองต่อเศรษฐกิจในการยังชีพของชุมชน ประการที่สาม เป็นการธำรงรักษาไว้ซึ่งความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่า และ ประการสุดท้าย สิทธิในการดูแลรักษาจัดการและประโยชน์จากป่าชุมชนเป็นสิทธิร่วมของทั้งชุมชน (โกมล, 2537) และป่าชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสังคมฐานความรู้อย่างแท้จริง เพราะทุกคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่เป็นฐานต้นทุนชีวิต (เสนห์, 2545) โดยป่าชุมชนภาคเหนือมีแนวทางการจัดการต่างจากป่าชุมชนในภาคอื่น เนื่องจากสภาพพื้นที่ภาคเหนือเป็นที่สูง มีการสงวนรักษาพื้นที่ป่าเพื่อเป็นต้นน้ำ เป็นแหล่งอาหารสมุนไพร และประกอบพิธีกรรม การดูแลรักษาป่าชุมชนทำโดยการจำแนกป่าออกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ เช่นเป็นป่าขุนน้ำ ป่าความเชื่อ ป่าใช้สอย และชุมชนผู้รักษาป่าก็มีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ (สมหญิง, 2557)

จากความสำคัญของป่าชุมชนข้างต้นทำให้ในปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือ ดังเห็นได้จากปริมาณวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาและรายงานการวิจัยของกรมป่าไม้ ตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2536-2558 มีจำนวน 35 เรื่อง โดยมีบริบทพื้นที่แตกต่างกัน ทำให้พบองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีความแตกต่างกัน ทำให้ไม่พบข้อสรุปในภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนในภาคเหนือที่ชัดเจน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเชิงอภิมานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนภาคเหนือของประเทศไทย โดยศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนภาคเหนือของประเทศไทย ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน และวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะงานวิจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพงานวิจัยของงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

1. ใช้ผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนในภาคเหนือของประเทศไทย ที่ศึกษาในเชิงปริมาณ ซึ่งมีการตีพิมพ์เผยแพร่ฉบับเต็ม (Full paper) เป็นภาษาไทย จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย และฐานข้อมูลของกรมป่าไม้ ในช่วง ปี พ.ศ. 2536-2558 จำนวน 35 เล่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักคือ ตัวแปรอิสระ จำนวน 30 ตัวแปรได้แก่ 1) เพศผู้วิจัย 2) ประเภทงานวิจัย 3) สถาบันที่ทำวิจัย 4) สาขาที่ทำวิจัย 5) แนวคิดป่าชุมชน 6) แนวคิดองค์กรชุมชน 7) แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 8) แนวคิดการกระจายอำนาจ 9) แนวคิดความคิดเห็นและทัศนคติ 10) แนวคิดมนุษยนิยม 11) แนวคิดนโยบายสาธารณะ 12) แนวคิดความรู้ความเข้าใจ 13) แนวคิดผู้นำองค์กร 14) ลักษณะชื่อเรื่อง 15) การใช้ประโยชน์จากป่า 16) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชน 17) การได้รับข้อมูลข่าวสาร 18) การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ 19) ความเชื่อในตัวผู้นำ 2) การได้รับการฝึกอบรม 21) การเป็นสมาชิกกลุ่ม 22) การพบปะเจ้าหน้าที่ 23) ความตระหนักในความสำคัญของป่า 24) การเข้าร่วม

กิจกรรม 25) ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน 26) ทักษะ 27) จำนวนหน้าที่ทั้งหมด 28) จำนวนสมมติฐาน 29) จำนวนตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด 30) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรตาม คือ คุณภาพงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงอภิमान (Meta-analysis) โดยการนำงานวิจัยที่เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนในภาคเหนือของประเทศไทยมาสังเคราะห์จนเกิดความรู้ในหัวข้อนั้น (นงลักษณ์, 2542) โดยใช้การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative synthesis) โดยรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 35 เล่ม โดยใช้แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยของทศวรรษ คำทองสุข (2550) เป็นต้นแบบ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยและหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน และใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น ตอน (Stepwise multiple regression analysis) ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยคุณลักษณะงานวิจัย กับตัวแปรตามคือ คุณภาพงานวิจัย

ผลและวิจารณ์

วิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนภาคเหนือของประเทศไทย

พบว่า ปีที่ทำวิจัย สำเร็จมากที่สุดอยู่ในปี พ.ศ. 2543, 2545 และ 2546 มีจำนวน 4 เล่ม (ร้อยละ 11.4) สถาบันการศึกษาที่ผลิตงาน วิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 10 เล่ม (ร้อยละ 28.6) สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ สาขาส่งเสริมการเกษตร จำนวน 8 เล่ม (ร้อยละ 22.9) ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาการวิจัยพบว่า เนื้อหา ทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 35 เล่ม

(ร้อยละ 100.0) ส่วนทฤษฎีที่ใช้ประกอบกับทฤษฎีหลักส่วนใหญ่ใช้แนวคิดและทฤษฎีการจัดการป่าชุมชนมากที่สุด จำนวน 33 เล่ม (ร้อยละ 94.3) พื้นที่ที่ทำการศึกษพบว่า จังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด จำนวน 10 เล่ม (ร้อยละ 28.6)

มีข้อค้นพบว่าช่วงเวลาที่ทำกรวิจัยมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2543-2546 เนื่องจากเป็นช่วงที่ประเทศไทยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งนโยบายทางการเมืองที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการเมืองโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทำให้ประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนจึงได้รับความสนใจในการศึกษาอย่างมาก ส่วนสถาบันการศึกษาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยที่มีหลากหลายสาขา โดยมีสาขาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทรัพยากรป่าไม้โดยตรง ส่วนการใช้แนวคิดและทฤษฎีพบว่าทุกเล่มงานวิจัยจะให้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมควบคู่กับแนวคิดการจัดการป่าชุมชนในการศึกษาเป็นหลักและมีการใช้ทฤษฎีอื่น ๆ มาอธิบายเพิ่มเติมตามศาสตร์ในสาขาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน

พบว่า มีตัวแปรอิสระ จำนวน ทั้งหมด 21 ปัจจัย โดยเรียงตามลำดับจากปัจจัยที่พบความสัมพันธ์ในเล่มงานวิจัยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับการฝึกอบรม การใช้ประโยชน์จากป่า ระดับการศึกษา เพศ อาชีพ การเข้าร่วมกิจกรรม ทักษะ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ จำนวนที่ดินทำกินของครัวเรือน การพบปะเจ้าหน้าที่ความตระหนักในความสำคัญของป่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน สภาพป่า ความเชื่อในตัวผู้นำ ตามลำดับ

มีข้อค้นพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนจากงานวิจัยจำนวน

35 เล่ม มีความหลากหลายเนื่องจากการจัดการมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ แต่สามารถแบ่งปัจจัยที่ค้นพบ เป็นปัจจัยใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากป่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wood (2008) และ Pagdee and Kim (2007) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดการป่าชุมชนประสบความสำเร็จและปัจจัยที่จะทำให้การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นที่สำคัญคือ การใช้ประโยชน์จากป่า

วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะงานวิจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพงานวิจัยของงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของการจัดการป่าชุมชน

พบว่า ตัวแปรอิสระจากปัจจัยคุณลักษณะงานวิจัย จำนวน 30 ตัวแปรเมื่อนำมาพยากรณ์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) มีเพียง 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานวิจัย ดังตารางที่ 1

จากตารางพบว่า มีตัวแปร การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ, จำนวนตัวแปรที่ศึกษา, จำนวนสมมติฐาน, ความตระหนักในความสำคัญของป่า, สาขาที่ทำวิจัย และ แนวคิดนโยบายสาธารณะ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายคุณภาพงานวิจัย ได้ร้อยละ 58 ($R^2 = 0.58$) สามารถเขียนรูปแบบพยากรณ์ได้ดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่มีคุณภาพ = $1.882 + 0.59$ (การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ) + 0.089 (จำนวนตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด) + 0.052 (จำนวนสมมติฐาน) + 0.46 (ความตระหนักในความสำคัญของป่า) + 0.68 (สาขาที่ทำวิจัย) - 1.05 (แนวคิดนโยบายสาธารณะ)

สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมีทั้งหมด 6 ปัจจัย โดยที่มีผลในทางบวกมี 5 ปัจจัย ได้แก่ การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ, จำนวนตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด, จำนวนสมมติฐาน, ความตระหนักในความสำคัญของป่า และ สาขาที่ทำวิจัย ส่วนปัจจัยที่ผลทางด้านลบได้แก่ ปัจจัยแนวคิดนโยบายสาธารณะ

Table 1 Stepwise multiple regression analysis prediction the factors of research characteristics that were related to research quality

the factors of research characteristics	Coefficient of independent variables	t-value	p-value
1. consideration of benefits	0.59	2.23	0.034
2. number of variables in research	0.089	3.69	0.001
3. number of research hypotheses	0.052	2.09	0.046
4. awareness of the importance of forest	0.46	1.69	0.101
5. research field	0.68	3.08	0.005
6. concepts of public policy	-1.05	-1.93	0.064
Constant value	1.882		

$R = 0.50$ $R^2 = 0.58$

มีข้อค้นพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะงานวิจัยทำให้งานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมีคุณภาพสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) การออกแบบงานวิจัย ควรจะต้องกำหนดจำนวนตัวแปรที่ศึกษาให้เหมาะสม โดยควรจะมีจำนวนตัวแปรที่มีจำนวนอย่างน้อย 5 ตัวแปร ควรมีจำนวนสมมติฐานที่ชัดเจนยังมีจำนวนมากยิ่งทำให้งานวิจัยมีความชัดเจนสาขาที่ทำวิจัยมีผลอย่างมากต่อคุณภาพงานวิจัยโดยสาขาทางด้านสังคมศาสตร์จะสามารถนำเสนอผลการวิจัยละเอียดโดยมีการอธิบายรายละเอียดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แนวคิดและทฤษฎีอย่างเป็นระบบ ส่วนแนวคิดพบว่าแนวคิดนโยบายสาธารณะเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์แต่ควรจะลดการใช้แนวคิดให้ลดลงไม่จำเป็นต้องมีแนวคิดหลายแนวคิดเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับแนวคิดการจัดการป่าชุมชนที่เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมการจัดการโดยชุมชนหรือคนในชุมชนเป็นฐานซึ่งต่างจากแนวคิดนโยบายสาธารณะที่เน้นการจัดการโดยรัฐ สอดคล้องกับ Easton (1953) ที่

กล่าวว่่าน โยบยสธรณะ หมยถึง อำนจในกร จดัสรค่านมขงสัคมท้งมวลและผู้ท่มอำนาจในกร จดัสรร กัคคื ฐบถลและล้งท้ฐบถลคดัสนใจท้จะ กระทหรือไม่กระทเป็นผลมจก "กรจดัสรค่านม ขงสัคม" 2) ค้วแปรท้ควรศีกษา ด้แก่ กรค่าน้งถึง ผลประโยชน์ (บ้งจยทงเศรษฐกจ) ควมตระหนกใน ควมสาคัญขงป่า (บ้งจยทงจถวทยา) ซ้งเป็นบ้งจยท้ สอดคลล่อกบแนวคดกรจดักรป่าชุมชนขง โกลม (2537) ท้ได้เสนถึงบ้งจยท้ให้กรจดักรป่าชุมชนกคควมสาคัญและย้งย่น คคต้องตระหนกในควมสาคัญ ขงป่า และถึงเห็นประ โยชน์ท้จะ ด้รับจกกรใช้ ทรพยากรในป่าชุมชน

สรุป

กรอกมานครมมีส่วนร่วมขงประชชนใน กรจดักรป่าชุมชนในภคเหนือขงประเทศไทย ผลกรวชยแสดงให้เห็นว่ งานวชยเร่องกรมมีส่วน ร่วมในกรจดักรป่าชุมชนมจจำนวนท้งหมค 35 เล่ม โดย ด้รับควมสนใจในกรท่วจยในชวงปี พ.ศ. 2543- 2546 มกท้สุดโดยเป็น ้ไปตามนโยบยขงรัฐ โดยมจ งานวชยในสาขาวิชาท้หลกหลายท้งสาขาทงค่าน วทยาศสตร์และศลปศสตร์ ซ้งเป็นประ โยชน์สาคัญสำหรับ ผู้ท้มควมสนใจจะท่วจยถึงกบกรมมีส่วนร่วมขง ประชชน ในกรจดักรป่าชุมชน ในอนาคคใน กรศีกษงานวชยท้ถึงขว่ง

ผลกรวชย ด้แสดงให้เห็น บ้งจยท้มจ ควมสัพันธ์กบกรมมีส่วนร่วมในกรจดักรป่าชุมชน ในภคเหนือจกงานวชยค้ละเล่มท้มจค้วแปรตาม เหมือนกัน แสดงให้เห็นว่มจบ้งจยแบ่งเป็น 4 ประเภท ด้แก่ บ้งจยบุคคล บ้งจยทงสัคม บ้งจยทงเศรษฐกจ และบ้งจยทงจถวทยา โดยค้วแปรท้มจควมสัพันธ์ มกท้สุด ด้แก่ กรใช้ประ โยชน์จกป่า กรเป็น สมชกคกลุ่ม ควมรู้ควมเข้าใจถึงกบป่าชุมชน กร ด้รับข้อมุลขวสาร โดยสมารถนนำผลกรวชยไปปรบ ใช้ในกรสงเสริมให้ชุมชนสมารถจดักรป่าชุมชน เพื่อให้เกิดกรอนุรักษทรพยากรอย่งย้งย่น เช่น กร

อบรมควมรู้ควมเข้าใจถึงกบป่าชุมชน กรท่วล่ปะ ชยสัพันธ์ให้กบคนในชุมชน กรจดัตั้งคณครมกรร กรป่าชุมชน เป็นต้น

ส่วน บ้งจยคุณ ลักษณะงาน วชยท้มจ ควมสัพันธ์กบคณภพงานวชยมจจำนวนท้งหมค 6 ค้ว แปร โดยมจควมสัพันธ์ทงบวค 5 ค้วแปร ด้แก่ กร ค่าน้งถึงผลประ โยชน์ท้ ด้รับ, จำนวนค้วแปรท้ศีกษา ท้งหมค, จำนวนสมมคฐาน, ควมตระหนกใน ควมสาคัญขงป่า และ สาขาท้ท่วจย และทงลบ ด้แก่ บ้งจยแนวคดนโยบยสธรณะ จกผลกรวชย ท่วให้ผู้ท้สนใจจะท่วจยเร่องกรมมีส่วนร่วมในกร จดักรป่าชุมชนให้มจคณภพมกย้งย่นควรจะออกเบบ กรวชยให้มจจำนวนค้วแปรท้มจ มจกรค่านค สมมคฐานท้ชดัเจนและมีหลายขอ และสาขาท้ควรท่ว คคสาขาทงค่านศลปศสตร์เน่องจกจะมีทกษะในกร สรปลควมและบรชยท้มจควมละเอะยคและชดัเจน อจ ท้งแนวคดนโยบยสธรณะควรจะลคกรใช้แนวคด ้ให้ลคลงไม่จ่าเป็นต้องมจแนวคดหลายแนวคด หรือควร ใช้เป็นแนวคดรอง เพื่อเสริมแนวคดลคท่นั้น เน่องจกแนวคดนั้นมจควมหลกหลายและมีเนื่อหา บางส่วนชดัแย่งกบแนวคดกรจดักรป่าชุมชน ส่วน ประเด็นท่น่าท่วกรศีกษาถึงกบกรมมีส่วนร่วมเพื่อ ้ ด้ขอค้นพบในกรสงเสริมกรมมีส่วนร่วมอย่งย้งย่น ควรจะศีกษาบ้งจยท้ถึงกบจถวทยา และถึงกบ เศรษฐกจ เพ่มเตมนอกจกศีกษาเพยงบ้งจยบุคคล ด้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ราย ด้ต่อเดือน ระคคศีกษา เป็นต้น เพยงอย่งย้งย่น เพื่อให้ผลขงกรวชยสะท่อน แนวทงกรสงเสริมกรมมีส่วนร่วม ด้อย่งย้งย่นอัน เป็นประ โยชน์ค้อชุมชน และหน่วยงานภครฐในกร นนำไปปรบใช้ในจิงปฏิบัติค้อไป

เอกสารอ้างอิง

โกลม แพรททง. 2537. เอกสารกรสอนชุด วชกรรป่า ไม้ชุมชน เล่มท้ 1 หน่วยท้ 1 สาขาวิชากร สงเสริม กร เกษ ตร และ ส ห กร ณ มหาวิทยาลัยอุทยธรมธราช. 1415 หน้า.

ทศวรรษ คำทองสุข. 2550. การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการ : การวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542. การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (META-ANALYSIS). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สมหญิง สุนทรวงษ์. 2557. ป่าชุมชนกับสังคมไทย. แหล่งที่มา : http://www.recoftc.org/sites/default/files/uploaded_files.pdf, 25 พฤษภาคม 2559.

เสน่ห์ จามริก. 2545. รายงานการเสวนาหัวข้อ “ทำไมต้องป่าชุมชน”. แหล่งที่มา : <http://www.thaingo.org/HeadnewsKan/forest250448.htm>, 12 มกราคม 2557.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2552. สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-11. แหล่งที่มา : <http://www.nesdb.go.th/portals/0/news/article/plan1-11.pdf>, 10 มกราคม 2557.

สำนักงานแผนงานและสารสนเทศ กรมป่าไม้. 2559.

ข้อมูลสถิติกรมป่าไม้ปี 2559. แหล่งที่มา:

<http://forestinfo.forest.go.th>, 10 ธันวาคม 2560.

Easton, D. 1953. **The Political System: An Inquiry into the State of Political Science**. Alfred A. Knopf, New York.

Pagdee, A and Y. Kim. 2007. What Makes Community Forest Management Successful: A Meta-Study From Community Forests Throughout the World. **Society & Natural Resources** 19 (1) : 33- 52.

Wood, L. 2008. **Community-Based Natural Resource Management: Case Studies form Community Forest Management Projects in Ghana, Mexico and United States of America**. CRC Press, USA.